

.....
MILJØMINISTERIET

Departementet

Ministeren
J.nr. MST-106-00550

Den **3 MAR. 2010**

Kære Vagn Lundsteen

Jeg takker for din mail, som Statsministeren har bedt mig besvare. Jeg vil også takke for din henvendelse til mig via Venstres folketingsgruppe, som jeg har valgt at besvare punkt for punkt i vedlagte notat. Da henvendelsen til Venstres folketingsgruppe også berører fødevarerministeriets og skatteministeriets ressort, har jeg aftalt med fødevarerministeren og skatteministeren, at jeg også besvare brevet på deres vegne.

Med Grøn Vækst-aftalen er regeringen godt i gang med at realisere visionen om et samfund, hvor der satses massivt på grøn adfærd og grøn teknologi for at løse miljø-, klima- og naturudfordringerne og samtidig skabe en grøn vækstøkonomi.

Det ligger mig meget på sinde at skabe nogle rammer for dansk landbrug, som gør det muligt for landmænd at drive moderne og konkurrencedygtige produktioner, samtidig med, at der sker den nødvendige beskyttelse af dansk natur og miljø.

Vi har med Grøn Vækst-aftalen sikret de nødvendige indsatser for at opfylde de krav vi har fra EU direktiverne, særligt vandrammedirektivet og habitatdirektivet. I forhold til vandrammedirektivet er målet at opnå god økologisk tilstand specielt i forhold til overfladvand, dvs. kvaliteten af vandløb, søer og kystvande. EU-kravene kan vi i sagens natur ikke gå på kompromis med.

Regeringen har derfor valgt at hjemtage alle EU-midlerne til landdistriktsprogrammet for at finansiere Grøn Vækst initiativerne, ligesom regeringen har besluttet at anvende uudnyttede midler fra enkeltbetalingsordningen under den direkte støtte til natur- og miljøordninger. Regeringen har samtidig besluttet ikke at gennemføre frivillig overførsel af yderligere midler fra enkeltbetalingen til miljøformål.

Grøn Vækst handler ikke kun om begrænsninger. Grøn Vækst vil også skabe nye rammer for dansk landbrug, som gør det muligt for landmænd at drive moderne og konkurrencedygtige produktioner. I Grøn Vækst stiles der således mod f.eks. at sikre landbruget en større rolle som energileverandører. Det betyder øget støtte og bedre rammer for biogasproduktion, samt en forøget støtte til udvikling af og investeringer i miljøteknologi, alt sammen med det formål at sikre dansk landbrugs fortsatte konkurrenceevne.

Vi har nogle klare forpligtigelser overfor EU, som vi opfylder med Grøn Vækst. Med udgangspunktet i landbrugets situation generelt og med den aktuelle finansielle krise i tankerne har vi valgt at skabe en balance mellem "det grønne" og mulighederne for vækst, og jeg syntes, at vi er landet et godt sted.

Med venlig hilsen

Karen Ellemann

Punktvis besvarelse af henvendelse d. 16. november fra Direktør Vagn Lundsteen, AgroPro til medlemmer af Venstres folketingsgruppe.

- Danmark har noget af Jordens reneste drikkevand. Alle steder kan man drikke vandet direkte fra vandhanen. Alligevel købes der årligt mere end 10 mio. liter "kildevand" på PET-flasker, som ofte havner i naturen.

Svar: *Det er korrekt at vores drikkevand er rent, og at det er overflødigt at købe vand på flaske. Netop for at undgå at flaskerne havner i naturen, er der sørget for at vandflasker nu er omfattet af pantkrav.*

- Der har aldrig været et dødsfald, i Danmark, forårsaget af den måde fødevarerne bliver produceret på. Alligevel stilles der skærpende krav til den måde fødevareråvarerne produceres på.

Svar: *Det er korrekt, at der ikke er set dødsfald som direkte konsekvens af produktionsmetoderne benyttet i landbruget i Danmark.*

Derimod er der set dødsfald i Danmark forårsaget af fødevarer, hvor årsagen kan relateres både til landbruget og den senere håndtering af fødevarerne i produktionsvirksomheder og hos forbrugerne. Den mest hensigtsmæssige måde at håndtere sådanne problemer på er ved at forsøge at eliminere eller begrænse årsagen ved kilden, frem for i senere produktionsled. Dette gøres blandt andet ved at stille skærpede krav til den måde råvarerne produceres på i blandt andet landbruget.

- Fertiliteten hos danske landmænd, er som minimum på højde med resten af befolkningen, trods daglig omgang med pesticider. Det viser, at de godkendte planteværnsmidler ikke udgør nogen sundhedsmæssig risiko. Alligevel ønsker Folketinget at begrænse forbruget af pesticider.

Svar: *På grund af bekymring for potentielle hormonforstyrrende effekter ved pesticidanvendelse i væksthusegartnerier har Miljøstyrelsen foretaget revurdering af en række pesticider. Dette afstedkom, at to pesticider med to aktivstoffer ikke længere kan godkendes til brug i væksthuse. Endvidere har styrelsen efterfølgende og i samarbejde med 3F, Jordbrugets Arbejds miljøudvalg, Arbejdstilsynet og Grøn Plantebeskyttelse i foråret 2009 udarbejdet en vejledning til væksthusegartnerierhvervet hvori der stilles skærpede vilkår for anvendelse af værnemidler ved pesticidanvendelse i væksthuse. Det er således rigtigt, at pesticider skal godkendes ift. den sundhedsmæssige risiko. Men det ændrer ikke*

ved, at regeringen ønsker at begrænse forbruget. Brug af pesticider har også konsekvenser for naturen og der er risici ved kombinationen af stofferne, som ikke kendes til bunds. Som en konsekvens af Grøn Vækst vil afgiftssystemet og efterfølgende også indikatoren blive ændret, så der kommer fokus på midlernes miljø- og sundhedsmæssige belastning frem for forbruget.

- Indholdet af pesticider i danske fødevarer er normalt ikke-eksisterende og ligger langt under importerede fødevarer. Alligevel begrænses fødevarerproduktionen i Danmark med forøget import til følge.
Svar: Det er rigtigt, at restindholdet i dansk producerede fødevarer er meget lavt. Det er kemikaliefirmaerne, som i forbindelse med ansøgning om godkendelse af pesticider skal dokumentere at anvendelsen af de ansøgte pesticider ikke overskrider de EU-gældende maksimale restkoncentrationer på de enkelte afgrøder. Disse maksimale restkoncentrationer fastsættes pr. aktivstof på EU-niveau. Fødevestyrelsen kontrollerer danske og udenlandske prøver i forhold til de fælles EU-grænseværdier, så regler og kontrol på fødevarerområdet er identisk for såvel danske som udenlandsk afgrøder.

- Udvaskning af næringsstoffer fra økologiske landbrug er i gennemsnit højere end fra konventionelle planteavlsbrug. Alligevel ønsker politikerne at fremme økologisk landbrug.
Svar: Det er rigtigt, at der er en merudvaskning, når man går fra konventionel planteavl til økologisk planteavl. Til gengæld mindskes udvaskningen, når der omlægges fra konventionelt kvægbrug til økologisk kvægbrug. Ved en vægtning mellem de to bedriftstyper vurderes det samlet set at give en reduktion i udledningen på 17 kg N/ha fra rodzonen. Udvaskningen afhænger i høj grad af sædskifte og mængden af evt. tilført husdyrgødning. Der er forholdsvis større arealer med græs i økologiske sædskifter. Desuden vil der være andre gevinster i form af bedre biodiversitet, især fordi der anvendes færre pesticider og dermed findes en mere mangfoldig flora og et bredere fødegrundlag for faunaen.

- Indholdet af svampegifte i økologiske afgrøder er væsentligt højere og mere giftige end indholdet i konventionelt producerede afgrøder. Alligevel ønskes økologisk produktion fremmet.

Svar:

Fødevestyrelsen har oplyst, at Fødevestyrelsen kører kontrolkampagner på indholdet af svampegifte (mykotoksiner) i fødevarer. For en del år tilbage var der et højere indhold af ochratoksin A i økologisk produceret rug end i konventionelt dyrket rug. Ochratoksin dannes, hvis vandindholdet i kornet er højt, og hvis kornet ikke tørres hurtigt nok og opbevares tørt. De sidste ca. 10 år har der ikke været denne forskel.

For øvrige produkter og mykotoksiner er der ingen forskel mellem økologisk og konventionelt producerede fødevarer, og for rug er der ligeledes ingen forskel mere. Økologisk produktion vil imidlertid

give andre gevinster i form af, at der, bort set fra nogle udenlandske fund ikke er pesticidrester i afgrøderne.

- *Uanset dyrkningsform og afgrøde, selv på skovbeplantede arealer, vil der altid ske en udvaskning af næringsstoffer til grundvand og vandmiljøet. Det har altid været tilfældet. Dette skyldes omsætning og forrådnelse af rødder og organisk materiale. Udvasning kan aldrig blive nul.*

Svar: *Det er korrekt at udvaskningen aldrig kan blive nul, der vil altid være en baggrundsbelastning på ca. 9.000 tons kvælstof som stammer fra natur og belastningen fra landbrugsarealet, hvis det ikke var dyrket. Den samlede effekt af vandmiljøplanerne har medført, at udvaskningen af kvælstof fra landbruget er halveret siden 1980'erne – og det er klart at landbruget her har ydet en stor indsats, men det ændrer ikke på, at der er et reduktionspotentiale, som skal indfris for at Danmark kan opfylde EU-forpligtelserne i forhold til vandrammedirektivet.*

- *De nuværende kvælstofnormer, er med til at udpine jorden. En konventionel planteavler fjerner mere gødning med afgrøderne og halmen, end der tilføres med gødningen. Det ses tydeligt i form af at proteindholdet i kornet falder, så det ikke kan anvendes som brød og har begrænset værdi som foder.*

Svar: *I normsystemet er der en mulighed for at søge om ekstra kvælstof til brødhvede fra en særlig pulje. Denne pulje har langtfra været udnyttet i de sidste par år.*

- *Danske landbrugsarealer tømmes for næringsstoffer. Med de nuværende kvælstofkvoter, vil der ikke være næringsstoffer nok til de næste generationer. Det er meget stort ansvar danske politikere har påtaget sig.*

Svar: *I de år, hvor normsystemet har fungeret, har man ikke på videnskabeligt plan kunne påvise en udpining af jorden.*

- *Efterafgrøder nedsætter udvaskning af næringsstoffer, hvis der findes overskud af næringsstoffer. Det gør der stadig på nogle husdyrejendomme i Vestjylland. Men dette efterår viste, at der ikke findes overskud af næringsstoffer på planteavlsbedrifter. Der er spist helt op. Alligevel ønsker politikerne, at nedsætte kvælstofnormer yderligere. De stigende krav om efterafgrøder, er uden effekt på udvaskning på planteavlsejendomme og kun til økonomisk belastning.*

Svar: *I de år, hvor normsystemet har fungeret, har man ikke på videnskabeligt plan kunne påvise en udpining af jorden. Efterafgrøder har den effekt, som der blev regnet med i Vandmiljøplan III, hvis de bliver dyrket korrekt. Den effekt er der regnet med i Grøn Vækst. Effekten af efterafgrøder er velbeskrevet, og senest reevalueret under midtvejsevalueringen af Vandmiljøplan III i 2008, hvilket ikke har medført ændringer i forskningsinstitutionernes anbefaling i forhold til efterafgrøder. Samtidig bidrager veletablerede efterafgrøder positivt til at opretholde jordens kulstofpulje. Det er klart, at bedrif-*

ter med meget vintersæd rammes hårdere end andre, og netop derfor bliver der med Grøn Vækst indført en fleksibilitet, så man kan vælge mellem at udlægge efterafgrøder, mellemafgrøder i et vintersædsskifte eller at nedsætte sin N-kvote. Derudover har jeg og Fødevareministeren aftalt, at der som opfølgning på ændring af gødskningsloven skal ses på alternativer til efterafgrøder mhp fastsættelse af alternativer i en bekendtgørelse.

- Tidligt sået overvintrende afgrøder har mindst samme opsamlende effekt. Alligevel ønskes der, fra politikernes side, stigende arealer med efterafgrøder, uden nogen bevislig effekt for miljøet. De dybtgående rødder fra efterafgrøderne rådner også og næringsstofferne udvaskes også her til grundvandet.

Svar: Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet har regnet på dette, og det er ikke korrekt, at tidligt sået overvintrende afgrøder har mindst samme effekt som efterafgrøder. I projekt "Agwaplan, viser afrapporteringen af et af pilotprojekterne, som er et samarbejde mellem Dansk Landbrugsrådgivning, Miljøcenter Århus samt Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, at på en JB 6 giver tidlig såning af vintersæd en reduktion i udvaskningen på 4 kg /ha fra rodzonen og til sammenligning giver efterafgrøder en reduktion i udvaskningen på 25 kg N/ha

- Målinger af næringsalte udledt fra drænledninger til åer, vandløb, søer og fjorde er de laveste nogensinde. Modsat udledningerne af næringsalte fra de flere hundrede tusinde husstande i det åbne land, der stadig ikke er tilknyttet et spildevandsanlæg. Alligevel er det kun landbruget, der skal belastes. "Man retter smed for bager"! Det skyldes formentligt ikke at kommuner og stat skal betale mange milliarder for at kloakere det åbne land?

Svar: I de nye vand- og naturplaner, som blev sendt i høring d.14.januar 2010, vil der også være en betydelig spildevandsindsats. Der er siden Vandmiljøplan I investeret betydelige milliard-beløb i rensning af husholdningernes og industriens spildevand. I den sammenhæng er det værd at have for øje, at N-belastning fra spildevand er ca. 7.000 tons, hvilket skal ses ift. landbrugets udledning på ca. 49.000 tons.

- Brug landbruget til at løse klimaændringerne. Landbruget kan løse reduktionen af CO₂. Landbrugsjorden er et meget effektivt "solcelleanlæg", der omdanner solens stråler og CO₂ til bioenergi og ilt. Jo større produktion på markerne, jo mere CO₂ omdannes til biomasse og ilt. Alligevel vil man begrænse planteproduktionen.

Svar: Landbruget er ganske rigtigt en væsentlig medspiller, når klimaudfordringerne skal løses. En lang række af initiativer vil således fremme landbrugets rolle som leverandør af grøn energi. Igangsætningspuljer med anlægstilskud til biogasanlæg skal løbe i 2010-2012, og på sigt er målsætningen,

at 50 % af husdyrgødningen udnyttes til grøn energi. Plantning af flerårige energiafgrøder gøres fradragsberettiget, og der ydes fremover tilskud til plantning af energiafgrøder

- I Tyskland produceres store mængder bioenergi. I Danmark afregner man bioenergi til 60% af hvad en tysk landmand får. Hvis man vil fremme CO2-neutral energi, må man betale, hvad det koster at producere.

Svar: Klima- og Energiministeriets generelle vurdering af regelsættet for støtte til biogas i henholdsvis Tyskland og Danmark er, at de danske vilkår samlet set er mere favorable end vilkårene i Tyskland, fordi den danske infrastruktur med mange fjernvarme og kraftvarmeværker normalt muliggør, at danske biogasanlæg kan opnå indtægt fra både el- og varmesalg. Tyskland har ikke en tilsvarende udbygget infrastruktur med decentrale kraftvarmeværker. Afregningsprisen blev hævet i forbindelse med Energiaftalen til 74,5 øre pr kwh. I forbindelse med Grøn Vækst blev der desuden besluttet en række tiltag for at understøtte biogas, herunder en igangsætningspulje til etablering af fælles biogasanlæg på 75 mio. årligt i 2010-2012 samt en pulje til økologiske biogasanlæg på 15 mio. kr. samt planlægningsinitiativer (ændring af planlov og rejsehold)

- Lovforslagene i forbindelse med Grøn Vækst vil koste danske landmænd mellem 3 og 4 milliarder kroner om året. I de sidste 2 år og de næste 2 budgetår kalkuleres med et underskud på 5-6 mia. om året, før Grøn Vækst. Det vil sige, at med gennemførelse af Grøn Vækst i fuld omfang, vil dansk landbrug have et underskud på mellem 8 og 10 mia. om året.

Svar: Disse tal ligger langt fra regeringens egne vurderinger, og det er uklart hvordan de er fremkommet. De erhvervsøkonomiske konsekvenser kan opgøres til 621 mio. kr. årligt (i perioden 2010-2015). Samtidig er kompensation og tilskud opgjort til 513 mio. kr. årligt. Regeringen lægger derudover op til at øge initiativer, der kan være med til at løfte landbrugets indtjeningsmuligheder i landbrugs- og fødevarerhvervet med 335 mio. kr. årligt i 2010-2015. Initiativernes værdi forventes at være betydeligt større end niveauet for initiativernes direkte udgifter. Vækstinitiativerne knytter sig primært til tilskud til investeringer i nye grønne teknologier samt øget arealtilskud til økologisk produktion. (bemærk at disse tal er ekskl. erhvervsøkonomiske omkostninger til en ny mulig kvælstofregulering og pesticidafgift, da opgørelse af disse afventer de konkrete modeller samt reduktion af den hidtidige tilbageføring til landbrugets fonde).

- Landbruget har de sidste år "levet af" værdistigningerne på fast ejendom. Lige som det øvrige samfund er denne værditilvækst væk nu. Det sætter landbruget i en meget uheldig situation, hvor mange i den kommende tid vil blive tvunget på tvangsauktion.

Svar: Grøn Vækst handler ikke kun om begrænsninger. Grøn Vækst vil også skabe nye rammer for dansk landbrug, som gør det muligt for landmænd at drive moderne og konkurrencedygtige produktioner. I Grøn Vækst stiles således f.eks. imod at sikre landbruget en større rolle som energileverandører. Det betyder øget støtte og bedre rammer for biogasproduktion, samt en forøget støtte til udvikling af og investeringer i miljøteknologi, alt sammen med det formål at sikre dansk landbrugs fortsatte konkurrenceevne. Samtidig skal der ske en liberalisering af landbrugsloven, som bl.a. fjerner loftet over, hvor store landbrugsbedrifter må være og afskaffer arealkravet. Det giver fordele for husdyrbrugere, når produktionen samles på færre men større husdyrbrug, fordi mulighederne for at anvende moderne miljøteknologi både er langt større og langt mere rentable, og samtidig med at det giver mulighed for stordriftsfordele for planteavlere.